

Lakivaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2022

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen vuosikertomus 2022 (K 2/2023 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten tarkastusvaliokunnalle. Määräaika: 29.9.2023.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Lakivaliokunta on käsitellyt hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät valiokunnan ehdotuksesta hyväksytyt eduskunnan lausumat. Lausumista pääosa koskee oikeusministeriön hallinnon alaa, mutta osa koskee myös sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alaa. Lisäksi lakivaliokunta on oman toimialansa kannalta käsitellyt ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentämistä. Valiokunta on käsitellyt myös kouluväkivallan kirjaimista rikoslakiin koskevaan kansalaisaloitteeseen liittyvää eduskunnan päätöstä.

Poistettavat lausumat

Seuraavien lausumien johdosta suoritettavat toimenpiteet ovat riittäviä, ja lausumat ovat käyneet tarpeettomiksi:

— *Esitutkintaviranomaisten toiminnan valvonta ja salaisista tiedonhankintakeinoista päättäminen HE 222/2010 vp — EV 374/2010 vp*

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 222/2010 vp) koskien vuoden 2014 alussa voimaan tullutta pakkokeinolakia eduskunta hyväksyi muun muassa lausuman, jonka mukaan eduskunta edellytti, että hallitus selvittää ja harkitsee, tulisiko salaisia tiedonhankintakeinoja koskeva ratkaisutoimivalta osoittaa tuomioistuinten toimivaltaan (lausuma 2).

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin uuden pakkokeinolain (806/2011) käsittelyä koskevista eduskunnan valiokunta-asiakirjoista ilmenee, että kirjaus koskee peitetoiminnasta, valeostosta ja salaisen tiedonhankinnan suojaamisesta päättämistä. Vuosikertomuksen mukaan on katsottu taroituksenmukaiseksi, että pakkokeinolain muuttamistarpeet tulevat pohdittaviksi, kun uuden lain

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

soveltamiskäytännöstä on saatu riittävästi kokemuksia. Oikeusministeriö asetti siksi 10.7.2020 työryhmän arvioimaan pakkokeinolain muutostarpeita ja tarkastelun perusteella valmistelemaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Muutostarpeita arvioitaessa työryhmä on kiinnittänyt huomiota esimerkiksi eduskunnan kannanottoihin, kuten lausumassa tarkoitettuun kysymykseen salaisia tiedonhankintakeinoja koskevan ratkaisutoimivallan osoittamisesta tuomioistuinten toimivaltaan. Työryhmän mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta on valmisteltu hallituksen esitys HE 217/2022 vp, joka on annettu eduskunnalle 20.10.2022. Eduskunta on esityksen johdosta hyväksynyt lainmuutokset (EV 305/2022 vp), jotka tulevat voimaan 1.10.2023.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma (lausuma 2) ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma voidaan siten poistaa.

— *Identiteettivarkaudet HE 232/2014 vp — EV 335/2014 vp*

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 232/2014 vp) koskien rikoslain eräiden tietoverkkorikoksia koskevien säännösten muuttamista ja eräitä siihen liittyviä lakeja eduskunta on hyväksynyt lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa itsenäisenä esiintyvän identiteettivarkauden nykyisten tutkintakeinojen ja -valtuuksien toimivuutta ja riittävyttä, ja jos aihetta ilmenee, ryhtyy toimenpiteisiin kyseisten rikosten torjunnan ja selvittämisen tehostamiseksi.

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin identiteettivarkautta koskeva rikoslain 38 luvun uusi 9 b § (368/2015) on tullut voimaan 4.9.2015. Vuosikertomuksen mukaan on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että selvittämiskeinojen ja -valtuuksien toimivuus ja riittävyys voidaan arvioida, kun vuoden 2014 alussa voimaan tulleen pakkokeinolain (806/2011) muuttamis- ja täydentämistarpeet tulevat pohdittaviksi. Oikeusministeriö asetti 10.7.2020 työryhmän arvioimaan pakkokeinolain muutostarpeita ja tarkastelun perusteella valmistelemaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Muutostarpeita arvioitaessa työryhmä on kiinnittänyt huomiota esimerkiksi eduskunnan kannanottoihin, kuten lausumassa tarkoitettuun kysymykseen identiteettivarkauden tutkintakeinojen ja -valtuuksien toimivuudesta ja riittävydestä. Työryhmän mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta on valmisteltu hallituksen esitys HE 217/2022 vp, joka on annettu eduskunnalle 20.10.2022. Eduskunta on sittemmin hyväksynyt hallituksen esityksen perusteella lainsäädäntömuutokset (EV 305/2022 vp), jotka tulevat voimaan 1.10.2023.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma voidaan siten poistaa.

— *Rattijuopumuksen rangaistukset M 5/2014 vp — EK 56/2014 vp*

Eduskunta on vuonna 2015 hylännyt rattijuopumuksen rangaistuksia koskevan kansalaisaloitteen (KAA 3/2014 vp). Asian käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi kuusi lausumaa, joista yksi on edelleen voimassa (lausuma 5). Lausumassa 5 eduskunta edellytti, että hallitus tehostaa nuorten rattijuopumuksesta epäiltyjen päihdetilanteen kartoitusta ja siihen liittyviä jatkotoimia.

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

Vuosikertomuksen mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on edistänyt rattijuopumuksesta kiinnijääneille alle 25-vuotiaille tarkoitettua Tie selväksi -toimintamallin levittämistä. Toimintamallissa poliisi tarjoaa rattijuopumuksesta kiinnijääneille nuorille henkilöille mahdollisuutta keskustella sosiaali- tai terveydenhuollon edustajan kanssa välittömästi tapahtuneen jälkeen. Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueille nuorten rattijuopumuksesta epäiltyjen päihdetilanteen kartoitukseen ja siihen liittyviin jatkotoimiin liittyvä asiakokonaisuus sisältyy hyvinvointialueiden vastuuseen edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä yhteistyössä alueen kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Edelleen vuosikertomuksen mukaan vuoden 2023 alusta voimaan tullut mielenterveys- ja päihdelainsäädännön uudistus parantaa mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelujen saatavuutta, laatua ja tarpeenmukaisuutta sekä vahvistaa asiakkaan oikeuksia saada yhdenvertaisesti tarvitsemiin palveluihin kaikissa ikäryhmissä. Palvelujärjestelmän toimivuuden parantamisella on myös ennalta ehkäiseviä tavoitteita, joilla nuorten rattijuopumuksesta epäiltyjen päihdetilanteen kartoituksen ja siihen liittyvien jatkotoimien tehostamiseen voidaan vastata.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma (lausuma 5) ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma voidaan siten poistaa.

— *Käräjäoikeusverkon kehittämishankkeen vaikutusten seuranta HE 270/2016 vp — EV 126/2017 vp*

Käsittellessään hallituksen esitystä (HE 270/2016 vp) koskien käräjäoikeuksien rakenneuudistusta eduskunta hyväksyi lausuman, jossa se edellytti, että hallitus seuraa käräjäoikeuksien rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän mahdollisen summaaristen riita-asioiden käsittelyä koskevan uudistuksen vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota oikeusturvan alueelliseen saatavuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen, taloudellisiin vaikutuksiin ja oikeudellisten palvelujen tarjontaan sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin oikeusministeriö on toimittanut lakivaliokunnalle selvityshenkilön raportin vuoden 2022 lopussa.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma voidaan siten poistaa.

— *Summaaristen riita-asioiden keskittäminen HE 190/2017 vp — EV 32/2018 vp*

Käsittellessään hallituksen esitystä (HE 190/2017 vp) koskien summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittämistä eduskunta hyväksyi lausuman, jossa se edellytti, että hallitus seuraa käräjäoikeuksien rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän summaaristen riita-asioiden käsittelyä koskevan uudistuksen vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota oikeusturvan alueelliseen saatavuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen, taloudellisiin vaikutuksiin ja oikeudellisten palvelujen tar-

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

jontaan sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin oikeusministeriö on toimittanut lakivaliokunnalle selvityshenkilön raportin vuoden 2022 lopussa.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma voidaan siten poistaa.

— Ulosoton rakenneuudistuksen toimivuus ja vaikutukset HE 71/2018 vp — EV 296/2018 vp

Käsitellessään ulosoton rakenneuudistusta koskevaa hallituksen esitystä (HE 71/2018 vp) eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellytti, että hallitus seuraa tarkoin ulosoton rakenneuudistukseen liittyvän ulosoton organisaatiomuutoksen ja täytäntöönpanon jakamisen toimivuutta ja vaikutuksia sekä antaa lakivaliokunnalle asiasta selvityksen vuoden 2022 loppuun mennessä. Seurannassa ja selvityksessä tulee kiinnittää erityistä huomiota uudistuksen vaikutuksiin velallisten ja velkojien asemaan, oikeusturvaan ja kielellisten oikeuksien toteutumiseen sekä täytäntöönpanon laatuun, asiantuntemukseen ja perintätulokseen samoin kuin uudistuksella tavoiteltuihin säästöihin.

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin oikeusministeriö on toimittanut lakivaliokunnalle asiaa koskevan selvityksen vuoden 2022 lopussa.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausuma voidaan siten poistaa.

— Avioliittolain muuttaminen HE 211/2018 vp — EV 256/2018 vp

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 211/2018 vp), jossa ehdotettiin kumottavaksi avioliittolain säännös, jonka mukaan oikeusministeriö voi erityisestä syystä myöntää alle 18-vuotilaalle luvan avioitua, eduskunta hyväksyi kolme lausumaa. Eduskunta edellytti ensinnäkin, että hallitus pikaisesti selvittää mahdollisuudet saada alaikäisenä tai muusta avioliiton esteestä huolimatta solmittu avioliitto päättymään, purkautumaan, kumottua tai mitätöityä muutoin kuin avioerolla sekä sen, millaisia vaikutuksia tällä on muun muassa puolisoiden ja lasten asemaan (lausuma 1). Toiseksi eduskunta edellytti, että hallitus mahdollisimman pian selvittää ulkomailla alaikäisenä solmitun avioliiton tunnustamista koskevan sääntelyn mahdolliset tarkistustarpeet ja vaikutukset (lausuma 2). Kolmanneksi eduskunta edellytti, että hallitus pikaisesti selvittää mahdollisuudet saada pakottamalla solmittu avioliitto päättymään, purkautumaan, kumottua tai mitätöityä muutoin kuin avioerolla sekä sen, millaisia vaikutuksia tällä on muun muassa puolisoiden ja lasten asemaan (lausuma 3).

Vuosikertomuksesta ilmi käyvin tavoin hallitus antoi 14.10.2021 eduskunnalle esityksen laiksi avioliittolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 172/2021 vp). Esityksessä ehdotettiin ulkomailla alaikäisenä solmitun avioliiton tunnustamista koskevia erityissäännöksiä. Lisäksi eh-

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

dotettiin säännöksiä, jotka mahdollistavat pakottamalla solmitun avioliiton purkamisen kumoamalla. Valmistelun yhteydessä ei ole katsottu tarpeelliseksi esittää muutoksia avioliiton esteestä huolimatta solmitun avioliiton purkamista koskevaan sääntelyyn. Eduskunta on esityksen johdosta hyväksynyt lainmuutokset (EV 285/2022 vp), jotka tulevat voimaan 1.10.2023.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausumat eivät anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausumat 1—3 voidaan siten poistaa.

— Rikoslain 20 luvun uudistaminen HE 212/2018 vp — EV 305/2018 vp

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 212/2018 vp) koskien rikoslain seksuaalirikoksia koskevan luvun muuttamista eduskunta hyväksyi kolme lausumaa. Eduskunta edellytti ensinnäkin, että hallitus ripeästi uudistaa rikoslain 20 luvun säännökset koskien lapsiin kohdistuvia hyväksikäyttö- ja raiskausrikoksia ja antaa asiaa koskevan hallituksen esityksen eduskunnalle. Uudistuksessa tulee edelleen kiristää lapsiin kohdistuvien hyväksikäyttö- ja raiskausrikosten rangaistuksia, erityisesti vähimmäisrangaistuksia, sekä arvioida sääntelytekniikkaa ja rikosnimikkeitä. Tarkastella tulee erityisesti sukupuolilyhteyden käsittävien tekojen sääntelytekniikkaa ja lapsen iän merkitystä samoin kuin sitä, tulisiko tällaiset teot siirtää raiskausrikosten piiriin. Uudistuksessa tulee kiinnittää huomiota sukupuolivaikutusten arviointiin (lausuma 1). Toiseksi eduskunta edellytti, että hallitus mahdollisimman pian käynnistää rikoslain 20 luvun kokonaisuudistuksen, jossa tarkastellaan lukuun sisältyviä eri seksuaalirikoksia koskevia säännöksiä, jotta ne muodostavat selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden. Lisäksi erityisesti tulee arvioida raiskausrikoksen tunnusmerkistöä muutoin kuin lapsiin kohdistuvien tekojen osalta. Keskeistä on arvioida muun muassa uhrin avutonta tilaa koskevaa sääntelyä sekä suostumuksen aseman vahvistamista raiskausrikosten ja muiden seksuaalirikosten määrittelyssä. Uudistuksessa tulee kiinnittää huomiota sukupuolivaikutusten arviointiin (lausuma 2). Kolmanneksi eduskunta edellytti, että hallitus rikoslain 20 luvun kokonaisuudistuksen yhteydessä tai erikseen arvioi myös rikoslain muihin lukuihin sisältyvien seksuaalirikoksia koskevien rangaistussäännösten kehittämistarpeet. Uudistuksessa tulee kiinnittää huomiota sukupuolivaikutusten arviointiin (lausuma 3).

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin hallitus antoi 17.2.2022 eduskunnalle esityksen seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2022 vp). Lainsäädäntö tuli voimaan 1.1.2023 (EV 88/2022 vp).

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausumat eivät anna enää aihetta toimenpiteisiin. Lausumat 1—3 voidaan siten poistaa.

— Suullisen todistelun tallentaminen ja vastaanottaminen yleisissä tuomioistuimissa HE 133/2021 vp — EV 214/2021 vp

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 133/2021 vp) koskien suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa eduskunta hyväksyi kolme lausumaa. Lausumassa 1 eduskunta edellytti, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle selonteon oikeusvaltion turvaamises-

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

ta ja vahvistamisesta sekä oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin Valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta (VNS 13/2022 vp) annettiin eduskunnalle 17.11.2022.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että lausuma 1 ei anna enää aihetta toimenpiteisiin ja se voidaan poistaa. Muut lausumat (2 ja 3) tulee kuitenkin edelleen säilyttää.

— *Ylivelkaantuminen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentäminen HE 230/2018 vp — EV 284/2018 vp*

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 230/2018 vp) kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta eduskunta hyväksyi talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 39/2018 vp) ehdotetut kuusi lausumaa, joista lausumat 1—3 pohjautuvat lakivaliokunnan lausumaesityksiin (LaVL 33/2018 vp).

Lausuman 1 mukaan eduskunta edellytti, että valtioneuvosto seuraa tarkoin kuluttajaluottojen hintasääntelyn vaikutuksia kustannuksiltaan kohtuuttomien kuluttajaluottojen tarjontaan ja hintoihin sekä ryhtyy tarvittaessa välittömästi lisätoimiin.

Vuosikertomuksesta ilmenevin tavoin kuluttajaluottojen hintasääntelyä koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle syksyllä 2022 (HE 218/2022 vp). Esityksessä ehdotettiin, että korkokatto lasketaan nykyisestä 20 prosentista 15 prosenttiin, minkä lisäksi se sidotaan korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettuun viitekorkoon. Luoton korko ei kuitenkaan saa ylittää 20 prosenttia siinäkään tapauksessa, että viitekorko nousisi yli 5 prosentin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan korkokaton alentamisella pyritään rajoittamaan luotonantajien mahdollisuuksia harjoittaa luotonantoa nykyisellä luottoriskitasolla ja samalla hillitsemään luottojen tarjontaa niille kuluttajille, joiden luottoriski on poikkeuksellisen korkea. Tarkoituksena on tällä tavoin vähentää kuluttajien ylivelkaantumista. Lisäksi muutoksen tarkoituksena on kohtuullistaa erityisesti euro-määriltään suurien ja pitkällä laina-ajalla myönnettyjen luottojen hinnoittelua.

Eduskunta on hyväksynyt ehdotetut lakimuutokset hallituksen esityksen mukaisesti (EV 294/2022 vp). Lakien soveltaminen alkaa 1.10.2023.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo oman toimialansa kannalta, että lausuma 1 ei anna enää aihetta toimenpiteisiin ja se voidaan poistaa.

Lausuman 3 mukaan eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin toimenpiteisiin kuluttajien velkaantumisongelmien ennaltaehkäisyyn ja vähentämisen tehostamiseksi muun muassa arvioimalla maksuhäiriötietojen säilytysaikojen tarkoituksenmukaisuutta ja selvittämällä korkeakorkoisten vakuudettomien kuluttajaluottojen mainonnan rajoittamista sekä selvittää mahdollisuuksia parantaa sosiaalisen luototuksen saatavuutta.

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

Vuosikertomuksen ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan alkuvuonna 2022 annettiin hallituksen esitys positiivisesta luottotietorekisteristä (HE 22/2022 vp), ja laki positiivisesta luottotietorekisteristä tuli voimaan 1.8.2022 (EV 93/2022 vp). Positiivinen luottotietorekisteri on viranomaisrekisteri, johon kerätään tietoja sekä luonnollisten henkilöiden luotoista että tuloista, ja luodaan siten luotettava lähde henkilön todellisen maksukyvyn varmentamiseksi. Rekisterillä torjutaan ylivelkaantumista luomalla parempi tietopohja sekä luotonantotilanteisiin että rahoitusvauksen ja luottomarkkinoiden seurantaan ja valvontaan.

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen osalta annettiin kesäkuussa 2021 eduskunnalle hallituksen esitys (HE 109/2021 vp), ja maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja koskevat uudet säännökset ovat tulleet voimaan 1.12.2022 (EV 34/2022 vp). Uudistuksen myötä eräät yleisimmät maksuhäiriömerkinnät poistuvat yksityisistä luottotietorekistereistä kuukauden kuluessa siitä, kun luottotietoyritykset ovat saaneet tiedon maksun suorittamisesta.

Kuluttajaluottojen mainonnan osalta eduskunnalle annettiin lokakuussa 2022 hallituksen esitys (HE 218/2022 vp), jossa ehdotettiin tiukennuksia luottojen markkinointia koskevaan sääntelyyn. Eduskunta on hyväksynyt kuluttajaluottojen markkinointia koskevan hallituksen esityksen (EV 294/2022 vp). Lakien soveltaminen alkaa 1.10.2023.

Sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö on teettänyt selvityksen sosiaalisen luototuksen valtakunnallistamisen edellytyksistä, joka julkaistiin alkusyksystä 2021. Selvityksen jälkeen on valmisteltu esitys sosiaalisen luototuksen valtakunnallistamisesta, joka on annettu eduskunnalle syyskuudella 2022 (HE 136/2022 vp). Laki tuli voimaan 1.8.2023 (EV 136/2022 vp). Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi kesäkuussa 2023 valtionavustusta hyvinvointialueille luototuksen pääomaan turvatakseen lain toimeenpanon kaikilla hyvinvointialueilla lain edellyttämällä tavalla.

Edellä selostetun perusteella lakivaliokunta katsoo oman toimialansa kannalta, että lausuma 3 ei anna enää aihetta toimenpiteisiin ja se voidaan poistaa.

Selvyyden vuoksi valiokunta myös toteaa oman toimialansa kannalta, että saadun selvityksen perusteella toimenpiteet lausuman 2 osalta ovat tässä vaiheessa vielä kesken ja se tulee edelleen säilyttää.

Säilytettävät lausumat

Muut lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyt lausumat ovat edelleen tarpeellisia, ja ne tulee säilyttää. Tässä yhteydessä lakivaliokunta kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin säilytettäviin lausumiin:

— *Oikeusprosessien keventämishankkeen vaikutusten seuranta HE 200/2017 vp — EV 31/2018 vp*

Oikeusprosessien keventämistä yleisissä tuomioistuimissa koskevan hallituksen esityksen (HE 200/2017 vp) käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

edellytti, että oikeusministeriö seuraa oikeusprosessien keventämistä yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia erityisesti tuomioistuinten kokoonpanoa ja syytetyn henkilökohtaista läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevien säännösten osalta sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista asioista selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä.

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 52/2021 vp) laiksi rikoslain 37 luvun muuttamisesta lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota tuomioistuinten kokoonpanosäännöksiin koskien törkeän maksuvälinepetoksen ja törkeän maksuvälinerikoksen käsittelyä. Lakivaliokunta korostaa, että se on mainittua hallituksen esitystä koskevassa mietinnössään (LaVM 9/2021 vp, s. 5) painottanut, että valiokunnalle toimitettavassa selvityksessä on syytä arvioida ja käsitellä myös esiin nousseita kysymyksiä käräjäoikeuden kokoonpanosta koskien törkeää maksuvälinepetosta ja törkeää maksuvälinerikosta. Arvioinnissa on kuitenkin syytä ottaa huomioon myös oikeusturvaan liittyvät näkökohdat sekä käsiteltävien asioiden mahdollinen laatu ja laajuus.

— *Yhteydenpidon rajoittamisen valvonta, ylimääräisen tiedon käyttäminen ja jälkikäteen ilmoitettavaan paikkaan kohdistuva etsintä HE 217/2022 vp — EV 305/2022 vp*

Käsitellessään hallituksen esitystä (HE 217/2022 vp) laeiksi pakkokeinolain ja esitutkintalain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi eduskunta hyväksyi neljä lausumaa.

Kyseisiä lausumia (1—4) ja niiden johdosta tehtyjä toimenpiteitä ei ole sisällytetty hallituksen vuosikertomuksen liitteeseen, joka koskee toimenpiteitä eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että asiaa koskevat tiedot sisällytetään jatkossa hallituksen vuosikertomukseen.

Lausuman 1 mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja arvioi mahdolliset yhteydenpidon rajoittamisen valvontaan liittyvät lainsäädännön muutostarpeet ja tuo tarvittaessa asiaa koskevat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian.

Oikeusministeriöltä saadun selvityksen mukaan eduskunnan hyväksymät pakkokeinolain 4 luvun mukaisia yhteydenpidon rajoituksia koskevat lainmuutokset tulevat voimaan 1.10.2023. Oikeusministeriössä seurataan lainmuutosten voimaantulon jälkeen niiden käytännön soveltamista. Tästä saatavien tietojen perusteella arvioidaan tilannetta ja käynnistetään tarvittaessa lainvalmistelu mahdollisten havaittavien ongelmien korjaamiseksi.

Lausuman 2 mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevien muutosten vaikutuksia ja kohdentumista vakavuusasteeltaan erilaisiin rikoksiin ja tarvittaessa tarkastelee sääntelyn muutostarpeita. Lausuman 3 mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja arvioi ampuma-aserikoksen lisäämistä rikoksiin, joiden selvittämisessä ylimääräistä tietoa voidaan käyttää ja tuo selvityksen perusteella tarvittavat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian.

Oikeusministeriöltä saadun lausumia 2 ja 3 koskevan selvityksen mukaan ylimääräisen tiedon käyttämistä koskeva lainmuutos tulee voimaan 1.10.2023. Oikeusministeriössä seurataan lainmuutoksen voimaantulon jälkeen muutosten vaikutuksia ottaen huomioon muun ohella säännök-

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

sen kohdentumisen vakavuusasteeltaan erilaisiin rikokseen. Tästä saatavien tietojen perusteella arvioidaan tilannetta sekä tarvetta tarkastella sääntelyn muutostarpeita.

Lausuman 4 mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja arvioi, onko jälkikäteen ilmoitettavan paikkaan kohdistuvan etsinnän kaltaiselle sääntelylle tarvetta erityisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan näkökulmasta ja tuo selvityksen perusteella tarvittavat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian.

Oikeusministeriöltä saadun selvityksen mukaan oikeusministeriön tarkoituksena on tällä hallituskaudella arvioida jälkikäteen ilmoitettavan paikkaan kohdistuvan etsinnän sääntelyn tarpeellisuus hallitusohjelman mukaisesti.

Edellä todetun perusteella toimenpiteet lausumien 1—4 ovat edelleen kesken ja ne tulee siten säilyttää.

— *Kouluväkivalta kirjattava rikoslakiin KAA 5/2021 vp — EK 44/2022 vp*

Eduskunta on vuonna 2022 hylännyt kansalaisaloitteeseen KAA 5/2021 vp (kouluväkivalta kirjattava rikoslakiin) sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä. Asian käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää kokonaisvaltaisesti millä keinoin koulukiusaamistapauksia voidaan ehkäistä ja niihin puuttua nykyistä paremmin ja tähän liittyen arvioi muun muassa tarpeita opettajien koulutuksen täydentämiseen, valtakunnallisesti yhdenmukaisiin toimintamalleihin kiusaamistapauksissa sekä sitä, onko vahingonkorvaukseen ja opetustoimen valvontaan liittyvässä lainsäädännössä tarkistamistarpeita.

Edellä mainittua lausumaa ja sen johdosta tehtyjä toimenpiteitä ei ole sisällytetty hallituksen vuosikertomuksen liitteeseen, joka koskee toimenpiteitä eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että valiokuntaa informoidaan myös tämän asian etenemisestä tulevien hallituksen vuosikertomusten käsittelyn yhteydessä ja asiaa koskevat tiedot sisällytetään jatkossa myös hallituksen vuosikertomukseen.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella toimenpiteet edellä mainitun lausuman osalta ovat kesken.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Lakivaliokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto LaVL 7/2023 vp

Helsingissä 13.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Eva Biaudet r
jäsen Elisa Gebhard sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Minja Koskela vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Maria Ohisalo vihr
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Susanne Päivärinta kok (osittain)
jäsen Markku Siponen kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mikko Monto